

Zámek Vrchotovy Janovice, jižně od Prahy, v krajině mezi Vltavou a Sázavou, dávné sídlo středověkých rytířů, místo se staletou minulostí ... součástí Národního muzea je už déle než 50 let.

A co je uvnitř? Šťastný nápad kurátora Lubomíra Sršně spojil před časem novogotickou podobu záměčku s velkým bohatstvím sbírek Oddělení starších českých dějin Národního muzea právě z této doby. Stovky originálních předmětů mohly opustit depozitáře a žít svůj druhý život. Cesta 19. stoletím v Čechách návštěvníky nakonec dovede přímo do Janovic, kde se na jeho konci narodila Sidonie Nádherná, poslední paní janovického zámku.

Když na jaře 1994 přijela skupina pražských deváťáků na školní výlet, vypadal zámek takto – v těchto nyní už dávných časech, kdy slovo „projekt“ nebylo ani zdaleka odřené častým používáním jako nyní, přijeli do Janovic na školní výlet . Pomohli nám s prací v parku a pak se šli podívat do zámku ....

Prováděla jsem je a nedařilo se mi ... skupinka se vlekla zámkem ... velice se nebavili a zřetelně doufali, že to všechno co nejdřív skončí.

V této pro obě strany nepříjemné chvíli se spontánně vynořil jednoduchý nápad - tohle nefunguje ! Zkusíme situaci obrátit - tady jsou texty, dneska Vám pomůžeme, zítra jste vy průvodci a my návštěvníci .

Co tato jednoduchá změna podmínek udělala během odpoledne se znuděnou skupinou teenagerů, bylo úžasné - z povinného vyslechnutí se změnou rolí stal zážitek průvodce – to byl zdroj, ze kterého se zrodil projekt Řetězového provádění.

Řetězové provádění je náš způsob oslovení návštěvníků-teenagerů a současně živé, kontinuální a dlouhodobé propojení jednoho muzea s několika školami.

Základní nápad spočívá ve výměně rolí: skupina jedenácti- až patnáctiletých žáků se po krátké přípravě, která klade intenzivní nároky na různé stránky jejich osobnosti, stává řadou vzájemně na sebe navazujících průvodců v zámku.

Trasa poměrně náročné prohlídky zámeckými expozicemi je rozdělena podle počtu účastníků a jejich schopností na jednotlivé, nestejně dlouhé úseky - řadu zastavení, kterými pak procházejí návštěvníci.

Projekt v sobě spojuje prvky objektového i komunitního učení a také zážitkové historie. Postupně se vyvíjel, proměňoval a nakonec se ustálil - ale neustrnul - každá řada přináší nové inspirace a změny.

Výběr účastníků je jednoduchý - provádět může každý, kdo chce a má vůli vydržet - je naprosto jedno, zda je či není obdařen nadáním k činnosti průvodce.

Pro jednu skupinu trvá projekt 7 dní.

V centru Řetězového provádění stojí jednotlivé osobnosti mladých průvodců – je to jejich boj o zvládnutí textu, o pozornost návštěvníků, boj s trémou, s pamětí, s vlastními handicapy – jde o jejich cestu do minulosti, jejich zážitek.

Důležité je, že role se mění i pro muzejníka a učitele – což před zmíněnými dvaceti lety bylo mnohem překvapivější, než je tomu dnes. Řetězové provádění není program, který muzeum připraví pro školu (a ta si ho přijde zažít) – ani hodina mimo třídu (kterou nachystá učitel a muzeum poskytne prostor). Řetězové provádění rovnocenně spoléhá na aktivní a intenzivní vzájemnou spolupráci učitele a muzejníka – když funguje, povede se vždycky.

První den přijede skupina žáků se svými učiteli a absolvuje prohlídku zámku - budoucí průvodci jsou nejprve v pozici běžných návštěvníků. Pak si vybírají "své místo,, v prostorách expozic a dostanou text. Právě v této chvíli – nikdy ne předem ....

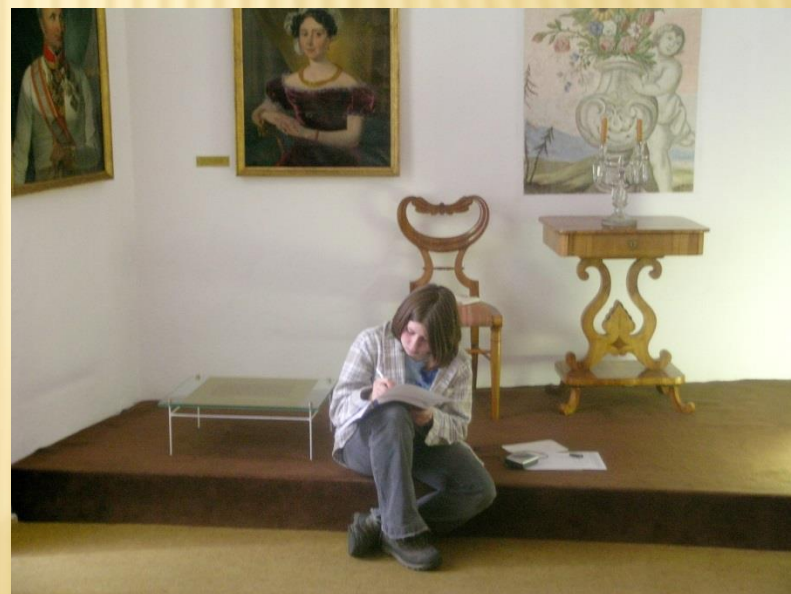
... aby učení probíhalo v zámku a bylo od počátku spojeno s okolím, s vlastními zážitky a zkušenostmi, aby nebylo „šprtáním“ vět.

Když říkám, že si průvodci „vybírají místa na trase prohlídky“ – mluvím o poměrně citlivém okamžiku přípravy: muzejník může v tuto chvíli jen nabízet možnosti, odpovědnost je na učiteli, který se svými žáky, které dobře zná, probírá jejich pozice v budoucím „řetězu“.

Je důležité, aby výběr účastníci chápali jako své svobodné rozhodnutí - a současně je třeba, poměrně přesně se „trefit“ do jejich schopností, aby měli šanci při určitém nasazení uspět. Pozdější výměny znamenají ztrátu času a energie pro přípravu a účastníky pochopitelně sklíčuší.

KNIHOVNA

v r. 1908.

Má dramatickou historii - skoro 50 let byl považován za ztracený. V r. 1996 požádalo velvyslanectví Nizozemského království v Praze Národní muzeum, aby převzalo několik desítek knih a další věci, které si tam uložila Sidonie v r. 1949 před svým nuceným odchodem do ciziny - mezi nimi byl objeven dlouho postrádaný portrét.
V r. 1949 se Sidonie před svým odchodem do ciziny uložila obraz svého otce Mikhaela. V r. 1996 před velvyslanectvím Nizozemského království v Praze Národní muzeum.

Zachycuje SIDONII jako 23letou mladou dámu - vznikl v době, kdy do zámku ve Vrchotových Janovicích přijížděl básník Rainer Maria Rilke.

(když začne mluvit A – přejde nenápadně kolem portrétů ke knihovně)

- **A:** Naproti na knihovně najdete zase jinou podobu Sidonie Nádherné: **bystu z bílého mramoru** - vytvořila nadaná sochařka a malířka KLÁRA WESTHOFOVÁ, manželka básníka Rilka; vznikla v Rodinově (-rodenově-) atelieru v Paříži.

Sidonie zde na zámku vytvořila příjemné prostředí, kam se její přátelé rádi vraceli.

Byla to žena s velkým osobním kouzlem, nadaná a vzdělaná. Milovala všechny druhy umění – výtvarné,

literární (především poezii) – hudební.

nadšeně navštěvovala koncerty, sama často hrála na klavír.

Měla ráda přírodu - dobře se vyzнала v pěstování květin, stromů a keřů - k čemuž měla v parku mnoho příležitostí.

Potřebovala mít kolem sebe zvířecí přátele – většinou to byli psi a koně.

- **B:** Byla ale i sportovní typ: ráda jezdila na koni, v létě plavala v zámeckém rybníku, jezdila na kole, v zimě bruslila a lyžovala.

Vášnivě ráda cestovala – často při tom řídila své vlastní auto – v její době to bylo ještě neobvyklé, protože byla žena. Projezdila Evropu, navštívila i Afriku a Blízký východ. Během svých cest s nadšením navštěvovala památky, galerie, muzea.

- **A:** A co její osobní život?

- **B:** Byl docela smutný. Když byla malá holčička – zemřel jí tatínek, když byla mladá dívka – ztratila i maminku. Její bratr Jan, se kterým si velmi dobře rozuměla, spáchal sebevraždu, protože nevěstě onemocněl. Další osudová rána ji zasáhla, když její dvojče – bratr Charlie – zemřel zcela nečekaně, po běžné operaci v necelých 50letech.

- **A:** Když přišla 2. světová válka, musela Sidonie zámek opustit; nastěhovala se do malého domku

u budově
v r. 1949 se Sidonie před svým odchodem do ciziny uložila obraz svého otce Mikhaela. V r. 1996 před velvyslanectvím Nizozemského království v Praze Národní muzeum.

Mají tedy v rukou text – ovšem nikoli text, který jsem připravila – ale "text-dědictví"- během 20 ročníků prošel 45 „řetězy“. Nyní se ho mohou – podobně jako jejich předchůdci – buď naučit, nebo rozvíjet (pomocí vlastních nápadů, znalostí či informací, které na požádání dostanou) ... a oni ho rozvíjejí ...

Fakta samozřejmě zůstávají - každým rokem se ale v textu objevují nová, současnými teenagery používaná slovní spojení, osobitá vyjádření, originální přirovnání. Monolog často přechází v dialog, místo stručné informace se ozve stará písnička ...

... ovšem někdy nečekaným způsobem. P. Karel Alois Vinařický, jehož portrét v expozici visí, by se určitě velice podivil rapové podobě svého „Bubeníčka“.

Teenageři jsou svébytná skupina návštěvníků s velkou chutí něco zažít. Když energie, kterou přirozeně překypují, najde uplatnění, ožije minulost daleko intenzivněji, než by kdokoli předpokládal.

Skutečnost, že i páni v 19. století nosívali korzety (jen se o tom tak často nevede řeč), si mnohý návštěvník vyzkoušel na vlastní kůži ...

Nenápadný náramek, který většina návštěvníků během prohlídky přehlédne, má během řetězu vždy velkou pozornost – díky dialogu dvou dívek: „Jaké jméno by sis nechala vyrýt do svého náramku, kdyby sis mohla vybrat ? ...“ - jména vlastenců samozřejmě zůstávají, mění se jména hokejistů, zpěváků a herců, která si volí průvodkyně podle svého.

Věta ze vzpomínek Marie Stretti, kdysi zařazená do poznámek pro průvodce, dala vzniknout jednak miminku ve sbírkové kolébce a pak „akcí“ s jeho „přehazováním přes střechu“ – což je doslovné předvedení dávného obrazného přirovnání pamětnice, kterým dokládala přesvědčení našich předků o důležitosti pevného zavinutí.

Při přípravě lze postupovat i v opačném směru - k minimu informací, které musí být sděleno. Záměrce o provádění nikdy neodmítneme, ani nevyřadíme. Je snadné připravit kratičký text v jednoduchých větách, či mlčenlivou prezentaci. Toto krácení nijak nesnižuje zážitek účastníka : stává součástí celku „řetězu“ - zažívá chvíle úspěchu a ocenění.

Návštěvník skutečnost, že jedna průvodkyně hovoří o celé historii zámku a další třeba jen o panence v kočárku vnímá spíše jako rafinovanost přípravy, než výsledek menších schopností daného průvodce.

Učitel i muzejník se při přípravě neustále pohybují mezi žáky a pomáhají připravit vystoupení v řetězu – poslouchají polotovary jednotlivých promluv, odstraňují „přeřky“, které se snadno fixují. Zahánějí obavy budoucích průvodců z vlastní neschopnosti, jež je mohou naprosto rozložit.

Kromě samotné interpretace textu - směřuje příprava i ke schopnosti pohybovat se v prostředí expozice, odpovědět na očekávané otázky návštěvníků, ovládnout základní informace o řemesle průvodce.

Příprava trvá jeden den - od úterý do neděle čerství průvodci normálně pracují.

12. září

Dnes se na mě přišli podívat
maminka, Marina, Mirek, Seta Bohunka
a Kuba. Myslim že mi to dneska
šlo. Maminka mě i vyfotila a
poslala sestře Ivance a konečně mě
pochválila. Ještě po prohlídkách jsem si

Kromě návštěvníků očekávaných - rodinných příslušníků, spolužáků,
přátel - přicházejí samozřejmě i tzv. běžní.

Naprostá většina rychle porozumí nečekané a zcela nové situaci – a užívá si ji. Povzbuzují nervózní, nedávno zrozené průvodce, dávají se s nimi do řeči, chválí je, často tleskají.

Nezanedbatelně příjemnou skutečností je i to, že se jejich počet ve dnech projektu pravidelně zvyšuje – u nás o 100 - 300%.

Svůj text musí průvodci v průběhu týdne často ještě upravovat s ohledem na očekávané skupiny návštěvníků - např. zjednodušit pro na jaře časté třídy mateřských škol.

Ti, kteří jsou schopni zahrát, se mohou uplatnit v prostoru schodišřové haly, kterou návštěvníci procházejí do 2. patra.

Pak přijde chvíle, kdy mají někteří průvodci pocit, že vše perfektně zvládli. To je okamžik, který nesmí učitel s muzejníkem promeškat: vždycky je potřeba mít v zásobě nabídku činnosti, která je zaměstná: mohou se např. vystřídat se sousedy v řetězu, převést svůj text jednoduše do cizího jazyka ...

Mezi jednotlivými prohlídkami zůstávají průvodci na svých místech. Čekání je někdy dlouhé ...

... ale musí být tiché a ohleduplné k probíhajícím prohlídkám (někdy je v zámku současně i 5 skupin) a k prostředí expozic, které je velmi odlišné od toho, jež znají.

Židle není židle, ale stará pamětnice - umí vyprávět, ale rozhodně se na ní nesmí sedět. Vesele přeskočit tři schody najednou znamená ohrožení vzácné podlahy z 18. století.

To je mnohdy obtížné pro teenagery, nabité novými zážitky a neudržitelnou chutí sdílet je s ostatními.

Současně je to ale jedna z možností trávit čas jinak, než jsou zvyklí, jedna z nitek, která se natahuje mezi nimi a dobou, o které vyprávějí návštěvníkům.
Hrají hry, jejichž historické podoby jsou vystaveny ve vitrinách kolem nich, čtou si ...

... vzájemně si potichu vyprávějí. Žijí v družném zákulisí, společně s učiteli, muzejníky, s asistenty projektu.

Musí být ale stále ve střehu – aby ve chvíli, když se k nim blíží další skupina – plynule navázali svou promluvou.

Řetězoví průvodci pracují stejně jako sezónní - od 9 do 17 hod. Pak přijde doba mimo samotné provádění, ale nikoli mimo projekt. Po hodinách strávených v zámku, pro teenagery nepřírozeně klidně, se stálou nutností se ovládat a tišit, je nutné uvolnění, vybití energie.

Současně je to i čas „ozvěn“, reflexe denních zážitků. Řetězoví průvodci jsou často rozčílení průběhem dne, zneklidnění nedorozuměním mezi sebou, zatížení něčím, co považují za svůj neúspěch ... příležitost promluvit si poskytují komunitní kruhy.

Zámek je obklopen krajinářským parkem se staletou historií.

Jedna věc je při prohlídce vrhnout pohled na louku a vyslechnout, jak průvodce básní o tom, co zajímavého tam roste a kdo zajímavý se tam kdysi vyskytoval. Něco jiného je plahočit se při trhání náletů po prudkém svahu - vláčet je na hromady, hrabat a uklízet.

Vozili ji v parku v kočárku ... hrála si tu s bratry .... koupala se v rybníku ... procházela se po jeho cestách s důležitými muži svého života .... intenzívně v parku pracovala .... a nakonec bojovala o svůj svět. Právě ona je teď pro současné, i když dočasné obyvatele zámku bezprostředním spojovacím článkem - kontaktem k minulosti. Jejím prostřednictvím přichází zájem o její dobu, její přátele a hosty.

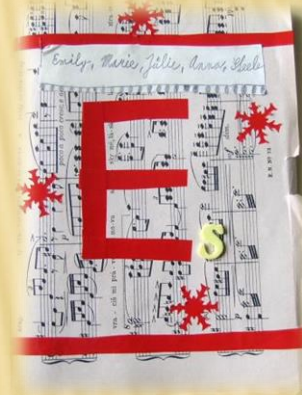
Nabídka činností, které průvodcům v době mimo provádění nabízíme, není nahodilá - jejím zdrojem je vždycky osobnost Sidonie Nádherné. Např. **vzájemné předčítání** - měla ráda literaturu, hlavně poezii, s bratry a hosty si vzájemně předčítali. Místo a čas si vybírali tak, aby jejich zážitky rozvinuly a obohatily – měsíční noc v zámeckém sále, jarní večer v kapli. Průvodcům nabízíme podle jejich volby totéž.

Koncerty poslouchané oknem - Sidonie Nádherná hudbu potřebovala k životu - často hrávala na piano ... v zámecké knihovně to dodnes dosvědčují její opotřebované notové sešity.
Když se ve skupině najde průvodce, který sám hraje - poslouchání hudby, která vychází z otevřeného okna zámku do večerního parku nebo na nádvoří zámku má svou působivou atmosféru.

Psaní deníku - Sidonie Nádherná byla zvyklá už od mládí zaznamenávat své zážitky – zapisovala si dojmy z koncertů a divadelních představení, z knih, které přečetla, vedla si cestovní i osobní deníky - dochovala se i „Kniha čaje“, mapující jeho nákupy a spotřebu v janovickém zámku. Také průvodci si mohou - alespoň na týden - založit svůj deník. Kromě toho, že si vyzkoušejí činnost, v době facebooku a mobilů poměrně diluviální - učitel ho může snadno proměnit i v zajímavé „pracovní listy“ (z tohoto důvodu ho berou do ruky i kluci, kteří jinak touto činností nebývají nijak nadšeni). Je třeba ale zachovat rovnováhu mezi prostorem soukromí (základní vlastností každého deníku) a částí určenou k nahlédnutí.

Úkol
 těžká slova
 INICIATIVY
 PALEONTOLOG
 ŠTERNBERK
 DAMASEK
 KORZET
 KRINOLINA
 PEJACEVIČOVA
 KINGSKOP
 SKROUP
 CAMARA
 DIAKRITIKY

1. S O U P R A V A
2. K V Ě T I N A R I
3. D V O Ů Č A T A
4. H O U P A C I
5. M Á D H E R N Á
6. K N I H O V N A
7. S E K R E T A R I

TAJENKA JESIDONIE

ZAJÍMAVÉ SLOVA KTERÉ JSEM
 NEZNALA.

PROSPERUJÍCÍ
 PROSLULÍCH
 PLIVAČKO
 AMBROTIPIE

Píší do něj o přestávkách mezi prováděním, nebo v čase mimo něj ... Tady bojují (11 letí) při přípravě s novými slovy, která jim přinesl jejich text ... sestavují si pro zábavu vzájemně křížovky s janovickými tématy .

HODINY

Úkol. 2

ÚKOL

SKŘÍN VE ZDI

Rozhlížejí se kolem sebe a kreslí předměty , které je obklopují.

Další možností je **seznámit se s životem na statku** – rodina Sidonie Nádherné vlastnila kromě Janovic i několik statků v okolí, byl to jejich zdroj příjmů. V současnosti je tento způsob života pro děti, zvláště městské, celkem neznámou pevninou. Znají exotická zvířata, ale na výletě do nedalekých Blatin je setkání s dobromyslnou krávou, nebo domácí založeným divokým vepříkem uvádí v nadšení.

Nabízejí se samozřejmě i **výtvarné činnosti** – buď jako barevné a tvarové ohledávání prostoru zámku a parku, nebo - když průvodci berou do ruky křídlo a kreslí - mnozí poprvé uvidí starý strom, detail architektury, tvář osobnosti, o které vyprávějí zámecké expozice.

Poslední noc v Janovicích je z mnoha důvodů přeplněná pocity a emocemi, účastníci - aniž to vysloví - touží zažít NĚCO ZVLÁŠTNÍHO. Protože spojení s minulostí jim zosobňuje poslední soukromá majitelka Janovic, nabízíme jim večerní cestu zámkem, která je spojená vyprávěním o minulosti jednotlivých prostor, s vyprávěním o životě Sidonie Nádherné, o tom, co si myslela a co cítila v letech těsně před nucenou emigrací. Když později v parku zaznamenávají své pocity a zážitky, nebo píší vzkazy pro ni, je zřejmé, že se jich týden v zámku intenzívně dotkl.

připomíná

Mae Elle Larsenové,

že je místem,
kde několik dní čekala návštěvníky
- společně s Aničkou -
v místnosti věnované životu měšťanů.
Ukázala jim hračky pro malé holčičky
a představila i nepohodlnou dětskou módu předešlého století.
Na pódiu mezi komodou k ukládání ložního prádla
a kolébku s praktickou zásuvkou na dětské věci
přesvědčivě vyprávěla o životě miminek v 19. století
(s Aničkou vymyslely a vyzkoušely nový způsob scény s miminkem).
Na dne vysoké vitríny pak upozornila na „punčochy („punčocháče“)
vyšívané korálky
a zvláštní náramek s chránětkem na klubko,
díky němuž se nemohlo přetížení na procházce vykutálet a ušpinit.
Společně s Aničkou nakonec porovnaly osobnosti,
které by se mohly objevit na jejich současných náramcích:
“... já myslím, že by to byl třeba David Deyl ... nebo Ewa Farna .....
a což třeba Aneta Langerová ... a proč se vlastně ptáš ?”
s těmi,
které si často vybíraly dívky v 19. století:
“Karel Slavoj Amerling - Karel Havlíček Borovský - dr. Brauner – „báron”
Villani.”
Na závěr se s návštěvníky obě současně rozloučily,
Mae text neofektivně vyprávěla vždycky živě a zaujatě,
získávala si pozornost návštěvníků a předešlá jim svou dobrou náladu.
Poprvé si vyzkoušela,
jaké pocity může přinést práce zámecké průvodkyně.

karta Čestného hosta janovického zámku
2013 - 2023

připomíná

Matyáši Počepickému,

že je místem,
kde několik dní čekal
na příchod návštěvníků v zámecké knihovně.
Na portrétech rodinné galerie představil Nádherné z Borutína
(mezi nimi i Karla a Amélii, „kteří spolu dohromady měli tři děti”),
ale vyprávěl hlavně o Sidonii,
poslední z rodiny, která v Janovicích žila.
Představil ji jako mladou dámu na olejovém portrétu
s dramatickou a složitou historií.
Vyprávěl o tom, jaká byla, co měla ráda, čím se zabývala.
Mluvil o jejím osobním životě, o ztrátách, které jí potkaly,
o tom, proč se do Janovic mohla vrátit až v r. 1999.
Janovický sekretář,
„příj opílen nejákmým tajemstvím”,
jím opílen zůstal, i když ho představil každé skupině návštěvníků
(jedny příchodu dost zneklidnil informací,
že jejich boty
- o které je záluďně předtím připravil Lukáš –
„budou rozdány sedláckým bezdomovcům.”)
Matyáš vzpomínal na dobu, kdy zámku prováděl -
„u Emy Decimové”.
Patřil mezi průvodce, kteří pochopili,
že Sidonie Nádherná „byla punk !”
Nakonec návštěvníkům ukázal zajímavou
„rukomalbu” Antonína Pucherny
a za všechny průvodce se s nimi rozloučil.
Svlídl dlouhý a nijak lehký text se naučil samostatně,
interpretoval ho osobitě, mluvil soustředěně a výrazně.
Vymyslel nový způsob pohybu v prostoru knihovny
(který určitě vyzkouší i jeho následovníci).
Matyáš si znovu zkoušel,

karta Čestného hosta janovického zámku
2014 - 2024

připomíná

Nelly Kubínové,

že je místem,
kde několik dní čekala návštěvníky
- společně s Míšou -
v místnosti věnované životu měšťanů.
Ukázala jim hračky pro malé holčičky:
šicí strojek, malý sporák ...
a zvláštní panenky,
které „byly napodobovány dospělými osobami” ☺.
Představila i nepohodlnou dětskou módu předešlého století.
Na pódiu mezi komodou k ukládání ložního prádla
a kolébku s praktickou zásuvkou na dětské věci
vyprávěla o životě miminek v 19. století.
Na dne vysoké vitríny upozornila na „podkolenky”
vyšívané korálky
a zvláštní náramek s chránětkem na klubko,
díky němuž se nemohlo přetížení na procházce vykutálet a ušpinit.
Společně s Míšou nakonec porovnaly osobnosti,
které by se mohly objevit na jejich současných náramcích:
“... já myslím, že by to byl Adam Míšik, nebo třeba Ben Cristovao ...
... a což třeba nějaký herec, například Johnny Depp ...
no, ten by šel a proč se vlastně ptáš ?”
s těmi,
které si nejčastěji vybíraly dívky v 19. století:
“Karel Slavoj Amerling - Karel Havlíček Borovský - dr. Brauner.”
Vyzkoušela si tu na vlastní kůži,
jaké pocity může přinést práce zámecké průvodkyně.

karta Čestného hosta janovického zámku
2014 - 2024

připomíná

Daniele Čechové,

že je místem,
kde několik dní čekala
- spolu s Bellou -
na příchod návštěvníků v zámecké knihovně.
Představila zámek v době Nádherných:
vybavení místnosti pamatuje,
jak zde u stolu s květinami
sedávala Sidonie s bratry a přáteli,
povídali si, nebo užívali bohatou nabídku rodinné knihovny.
Vyprávěla ale hlavně o Sidonii,
poslední z rodiny Nádherných, která žila v janovickém zámku.
Jaká byla,
co měla ráda,
čím se zabývala.
Mluvila i o době 2. světové války a smutném čase po ní,
kdy musela Sidonie zámek i park opustit.
Daniela se text rychle naučila
a zvládla i všechny známé hosty rodiny Nádherných
(ve čtvrtek udělala radost kastelánovi z Hradce nad Moravicí,
když nezapomněla vzpomenout „jejich” Mechtlovu Lichnowskou).
Mluvila rázně a výrazně,
převládala popátě – patřil mezi pouhé tři podobné rekordmanky.
Vrátí se znovu a bude i průvodkyní sezónní ?

karta Čestného hosta janovického zámku
2013 - 2023

Pamětní list dostanou všichni účastníci a nejde o formalitu ! Výkon každého řetězového průvodce je jedinečný a neopakovatelný a proto je i každý pamětní list originál. Jeho obsah konkrétně reflektuje jeho působení v zámku - charakterizuje „jeho” místo v expozici, jeho text a formulace, připomíná jeho zážitky. Od počátku projektu - je do něj vložena kartička, která promění každého řetězového průvodce na následujících 10 let v čestného hosta zámku Vrchotovy Janovice.

Řetězové provádění není v žádném případě jen pečlivé opakování textu svátečně oblečenými dětmi v atraktivním prostředí zámeckých expozic. To je pouze jeho viditelná část, část ledovce nad hladinou. Ta druhá - ale pro projekt zcela zásadní - jsou zážitky účastníků, jejichž prostřednictvím navazují vztah k předmětům v expozici, k historii místa.

Třeba zážitek z módy: jedna věc je prohlédnout si kuriózní korzet – a něco zcela jiného mít ho na sobě a pohybovat se v něm skoro celý den. Většina průvodkyň na začátku neví, jak ta věc vypadá - po týdnu nošení na to už nikdy nezapomene .

... tři dívky v různých letech – stejný pohyb ve chvíli, kdy popisují svůj pocit... .

Totéž platí o honzíku či krinolíně – děvčata umí zapojit své zážitky z módy do prohlídky.

Kluci si ve vzácné společnosti Karla Jaromíra Erbena musí poradit s jeho čamarou (kterou restaurátorka zhotovila podle té na portrétu).

Vázání kopie kravaty ze začátku 19. století – dokáže spojit zážitek průvodce se zážitkem návštěvníka.
V pozadí přihlíží z portrétu dávný gentleman – ten je nejprve inspirací pro průvodkyni a pak zrcadlem pro návštěvníka.

Jedna věc je poslouchat o smutném osudu poslední majitelky panství - a něco jiného pomalu odkrývat v bahnitém břehu vodního příkopu střepey kdysi krásných kachlových kamen, které ji hřály, hrníčků pomalovaných květinami, z nichž pila kávu, nebo kousky lustrů, které ještě poměrně nedávno svítily v zámeckých komnatách.

Na průvodce samozřejmě silně působí už to, že se po celou dobu trvání Řetězového provádění pohybují ve starobylém prostředí zámku.

Skutečnost, že projekt hodně spoléhá na zážitky účastníků, ale neznamená, že stále plují v jakémsi nekonečném oceánu emocí. Má svá pevná pravidla – průvodci se velmi brzo se postaví před návštěvníky ...

... a to nejsou jen rodiče a známí jako na školní akademii ! **Řetězového provádění není muzejní animace - je to skutečná situace.** Velká část úspěchu záleží na průvodci samotném, na jeho nápadech a vytrvalosti.

Často jsme se přesvědčili, že dává jinou příležitost uplatnit se, než běžné školní dny. Opakuje se situace , kdy žák, vnímaný jako problémový, zazáří v průběhu řetězu, snadno upoutává zájem návštěvníků, přichází s vlastními nápady. Nebo žák, ve škole většinou mlčící či heslovitě se vyjadřující, uvádí své učitele v úžas, když plyně promluví před velkou skupinou návštěvníků.

Intenzivní zážitky a nové poznatky a zkušenosti se nenápadně, ale pevně ukládají v mysli mladých průvodců, kteří týden náročné práce vnímají jako dobrodružství. Obě části projektu se vzájemně doplňují a v jejich harmonickém spojení spočívá potenciál silného zapůsobení, kterým Řetězové provádění disponuje.

V neděli po poslední prohlídce se posadíme naposledy do kruhu ... průvodci dostanou své pamětní listy, rozloučíme se a rozejdeme ... ale s některými jen dočasně.

Daniela : 5. - 6. - 7. - 8. - 9. třída

S odjezdem účastníků začíná doba dozvuků a ohlžení, u „nejstarších“ řetězových průvodců ji pozorujeme už déle než devatenáct let. Přijíždějí se podívat na své následovníky, na výlet s přáteli, s partnery. Vytrvalí průvodci pokračují jako řetězoví dokud je to možné, většina našich sezónních průvodců jsou bývalí průvodci řetězoví. Vybírají si janovická témata k pracím na středních i vysokých školách.

Václav

Žaneta

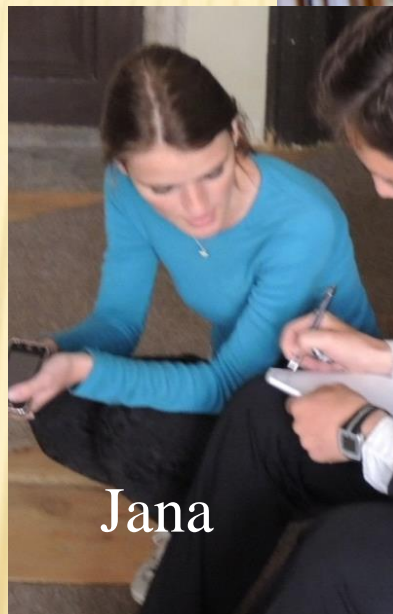
Alena

Markéta

Magdalena

Jana

Hanka

Jiří

Ze snahy nějak pokračovat, smysluplně se vracet do prostoru zámku a parku, který je okouzlivý, vznikla pozice asistenta. Ten stojí věkově a zkušenostmi mezi čerstvými průvodci a učiteli a muzejníky. Pomáhá účastníkům se zvládnutím textu, je jejich oporou v průběhu vlastního provádění a tráví s nimi i čas mimo ně. Díky svým zkušenostem a zážitkům uchovává a předává základní náboj projektu.

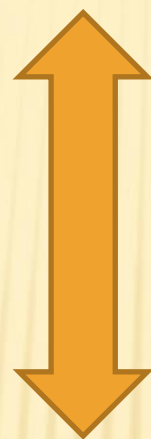

Projekt Řetězového provádění vznikl a několik let existoval pouze ve Vrchotových Janovicích. Nejprve jsme spolupracovali s jednou školou, pak se okruh škol začal rozšiřovat – až po hranice našich možností. Je velmi dobře přenosný - ale budiž jasně řečeno, že také poměrně náročný pro pořadatele i účastníky.

muzeum

řetězové provádění

Projekt se každoročně opakuje, ale Řetězové provádění je pro muzejníka vždycky jiné - noví účastníci přinášejí nové inspirace. Jarní řetězy před začátkem hlavní sezóny jsou jako živá voda pro běžný zámecký provoz. Řetězové provádění poskytuje možnost dotknout se minulosti - živě a intenzívně - bez ohrožení choulostivého povrchu sbírkových předmětů. A současně – velmi dobře funguje jako věrnostní program.

škola

řetězové provádění

Řetězové provádění může škola absolvovat zcela bez přípravy (kromě nejjednodušších organizačních záležitostí) - nebo naopak : projekt je možné ve škole promítnout určitým způsobem do většiny předmětů. Tyto možnosti pro nás rozpracovala spoluautorka projektu Mgr. Vladka Křenková. Janovická témata protáhla do hodin dějepisu, zeměpisu, přírodopisu, občanské výchovy, českého jazyka a literatury, cizího jazyka, rodinné výchovy, výtvarné výchovy, hudební výchovy - pro lepší porozumění připravila i jednotlivé ukázkové hodiny.

metodické centrum

Metodické centrum bylo v Janovicích založeno za podpory OSF Praha v r. 2002.

Jeho cílem je nabídnout projekt jako jednu z možných forem dlouhodobé spolupráce mezi muzeem a školou, metodiku programu pak jako ověřený způsob oslovení návštěvníků ve věku 12–15 let. Zajímavé mohou být i získané zkušenosti s odstraňováním bariér mezi místní komunitou a zámekem.

Líbva máš od 9:00 čeka' první řetězec
provádění. Moc se těším.

Během dvaceti sezón se na trasu prohlídky postavilo v malých skupinkách po 15-20 žácích skoro tisíc teenagerů. Cesta od nadšeného páťáka, který „provádí v zámku“, přes sezónního průvodce až k asistentovi či asistentce končí ve chvíli, kdy odcházejí ke své dostudované profesi, zakládají rodinu – a do jejich stop vstupuje nový těšící se páťák. Janovické navazování může pokračovat.

Autoři projektu: Ludmila Fiedlerová (kastelánka zámku V. Janovice), Hanuš Jordan (v r. 1994 učitel ZŠ Křesomyslova v Praze), Vladka Křenková a Blanka Kruchňová (v r. 1994 učitelky ZŠ Propojení v Sedlčanech).